

OBFITY (430) ai

obfity (373), **okwity** (33), **okfity** (16), **obkwity** (5), **opłwity** (3); okwity *KwiatKsiąż* (5), *BiałKat* (3), *BiałKaz*, *Calag*, *SkarŻyw* (2), *KołakCath* (2), *KołakSzczęśl* (5), *GosłCast*, *SkorWinsz*; obkwity *MiechGlab* (4); opplwity *BierRaj* (2); obfity : okwity *KrowObr* (4:1), *Leop* (8:1), *BielKron* (31:1), *StryjKron* (2:2), *SarnStat* (9:1), *Skar*(1:3), *VotSzl* (2:1); obfity : obkwity *WróbŻolt* (2:1); obfity : opplwity *SienLek* (5:1); okwity : okfity *Mącz* (2:16).

o jasne.

comp i sup (39 + 4) -obfitszy (36), okwitszy (5), okfitszy (1), obkwitszy (1); -obfitszy *March¹Wiet*, *PatKaz II*, *PatKaz III*, *HistAl*, *MurzHist* (2), *MurzNT*, *Leop*, *BielKron* (2), *SienLek*, *GórnDworz* (3), *RejPos* (7), *KuczbKat*, *RejPosWstaw*, *CzechRozm*, *ModrzBaz* (2), *GostGospSieb*, *LatHar*, *WujNT* (6); okwitszy *KwiatKsiąż*, *SkarKaz* (2); okfitszy *Mącz*; obkwitszy *MiechGlab*; -obfitszy : okwitszy *StryjKron* (1:1), *SarnStat* (1:1). sup nã- (3) *March¹Wiet*, *ModrzBaz*, *StryjKron*, n(a)j- (1) *PatKaz II*.

sg m N obfity, obfitszy (59). ◇ G obfitego, obfitszego (13); -égo (1) *SienLek*, -(e)go (12). ◇ D obfit(e)mu (1). ◇ A obfity (26), obfit(e)go (2). ◇ I obfitym, obfitszym (7) *KromRozm III*, *KrowObr*, *RejWiz*, *CzechRozm*, *CzechEp*, *GrabowSet*, *KołakCath*, obfitem (3) *PatKaz III*, *MurzHist*, *KochPhaen*; -em (1), -(e)m (2). ◇ L obfitym (2) *GórnDworz*, *VotSzl*, obfit(e)m (1) *RejJóz*. ◇ V obfity (1). ◇ f N obfitã, obfitszã (81); -ã (73), -a (2), -(a) (6); -a *WujJudConf* -ã : -a *BielKron* (19:1). ◇ G obfitéj, obfitszój, na(j)obfitszój (24); -ój (1), -(e)j (23). ◇ D obfit(e)j (1). ◇ A obfitã, obfitszã (25). ◇ I obfitã, obfitszã (17). ◇ L obfitéj (8); -ój (2), -(e)j (6). ◇ V opplwit(a) (1). ◇ n N obfit(e), obfitsz(e) (19). ◇ G obfitégo (7); -égo (1), -(e)go (6). ◇ D obfit(e)mu (1). ◇ A obfité, obfitszé (17); -é (2), -(e) (15). ◇ I obfitym (5). ◇ L obfitym (1). ◇ pl N m pers obfici (2). subst obfite, obfitsze (26); -e (2) *Mącz*, *BiałKat*, -é (1) *KochPhaen*, -(e) (23). ◇ G obfitych (22). ◇ A subst obfité, obfitszé (37); -é (8), -e (1), -(e) (28); -é *OpecŻyw*, *SiebRozmyśl* -é : -e *KochPs* (6:1). ◇ I m obfit(e)mi (4), obfitymi, obfitszymi (2); -(e)mi *LubPs*, *BudNT*, *ArtKanc*, *WujNT*; -ymi *GrabowSet*; -(e)mi : -ymi *LubPs* (1:1). f obfitémi (4) *KlonŻal*, *ZawJeft* (2), *GórnTroas*, obfitymi (1) *LatHar*; ~ -émi (2), -emi (1); -émi *GórnTroas*, -émi : -emi *ZawJeft* (1:1). n obfit(e)mi (2) *RejPs*, *LubPs*, obfitymi (2) *BibRadz*, *CzechEp*. ◇ L obfitych (6).

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Taki, którego jest dużo; liczny; duży, wielki; uber Vulg, JanStat, JanPrzyw, Cn; amplus Vulg, Mącz, Cn; multus PolAnt, Vulg, Modrz; abundans Vulg, PolAnt, Cn; copiosus Vulg, Cn; luculentus Mącz, Cn; plurimus PolAnt, Vulg; confertus, prolixus Vulg; dapsilis, refertus Mącz; fertilis Modrz (278) : ij každá blizna ij rana zafie sie otworzyła/ ij krew obfitá s nich wypłynęła. OpecŻyw 141, 102v; PatKaz II 53; PatKaz III 96, 96v, 144; Bowiem v pana miłosierdzie/ á obphite vniego odkupienie. TarDuch E [przekład tego samego tekstu Leop Ps 129/7]; gdy vwarzyłz lzałwiją w winie s piothrułzkã/ otwiera drogi ku obphitemu wyłzciu vryny. FalZioł I 136d, I 105c, 119b; RejPs 150; LudWieś B; Dzywnie mię ten pan raczy ltrzedz A z kłopotow rozmagitych Dofić radołci obfitych RejJóz A5v, L3v, L7v marg; RejKup m7v; Wtymci ielt vwielbion ociec mói/ abyście wy obfity pożytek przynosiłi/ i s ltałiście się mojmi vczniami. MurzNT Ioann 15/8, 206 marg; láko gdy obfity delłcz ná runo vpádnye/ Ták też twoye kroleństwo rozhoyni sie lnadnye LubPs Q4; A iuz wyznam imię twoie tám gdje ye ich będye wiele/ Ześ ty lprawił lercu memu thák obfite wefele. LubPs dd6v, N3, R6, Z3v, Z4, cc3v (14);*

Alexánder Papież [...] dał obfite odpufty. *KrowObr* 70v, 97, 98, 99; Dał nam rozumną dufzę/ dał śmyły obfite/ Dał śprawę y dał członki dziwnie známienite. *RejWiz* 171, 10v, 25, 118, 175v, 181v; *Leop Ps* 129/7, *Prov* 6/35, *Sap* 11/7, *Dan* 6/3, 1.*Tim* 1/14; *RejFig* Bb7v; Ale wy chwálic będziecie Páná Bogá śwego/ kthory tobie da pokarm y napoy obfity *BibRadz Ex* 23/25, 1.*Reg* 1/16, 1.*Par* 4/40, *Is* 30/23, *Dan* 3/31 [98], *Sap* 11/8, 2.*Cor* 4/15; *BielKron* 200v; *KwiatKsiąż* B2, Dv, G4, N2; Refercius aerarium nunquam vidi, Okfitśzego skárbu nignym [!] nie widział *Mqcz* 118c, 75b; *SienLek* 4v; *RejAp* 126; *GórnDworz* Cc8v; *HistRzym* 91v; gdy kto im wzgárdzi/ iż iuz thez wiecznie ma być wzgárdzon/ á nigdy iuz nie ma oględác tych obfitych obietnic thego Páná śwoiego. *RejPos* 160, 61v, 162v, 179 [3 r.], 219v, 240v; *BiałKat* 156, 198v; *RejZwierc* 255; *BudBib Job* 22/25, *Prov* 13/22, *Mal* 2/15, *Eccli* 35/1; *HistHel* C2v; *StryjWjaz* B4; *CzechRozm* 68, 72v, 178; Aleć y ten Niedzwicki miedzy Podolány/ Broni doś obczyáynie Rzeczypośpolitey/ Ieśt do tego ná wśzytkim biegłóści obfitey. *PaprpPan* X3; *ModrzBaz* 56, 108; A dla ozdoby Rzeczypośpolitey/ By y z Kśiąg w ślawie kwitnęła obfitey/ Monwid ninieyśzy kilká let náłożył/ Aby Fricz ożył. *ModrzBazStryj* π2v; *Calag* 564b; Vítá moie/ ięzyk mój będzie śye rádował/ Będzie zá dobrodzieyśtwá obfite dziekował. *KochPs* 104, 98, 153, 155, 203; *StryjKron* 542; *CzechEp* 88; *KochPhaen* 9, 18; *ArtKanc* K11v, T11; *Phil* H; *GrabowSet* D2, O3, S4v; *KochFrag* 26; *LatHar* 28, 34, 169, 248, 301, 485; Był [*Chodkiewicz*]/ y Koronie Polśkiey teź podporą wielką. Mądrą rádá/ rozładkiem onym známienitym/ Y do wśzytkich cnot innym przykłádem okwitym. *KołakCath* B3, C2; *KołakSzczęśl* A4v, B2v, C3v; Strzeźcie śię Doktorow/ [...] ktorzy wyiádáią domy wdow pod pokrywką długiego modlenia. Cić odniośá obfitśzy řád (*marg*) obfitśze potępienie. (-) *WujNT Mar* 12/40, *Luc* 12/15, s. 368, 394 *marg*, 1.*Cor* 12/23, s. 708 *marg*, *Hebr* 11/4, *Apoc* 2/19; áby naiwyszy śprawcá pokoiu dał obfitśze vmocnienie pokoiowi pośtánowionému. *SarnStat* 1097, 375, 1103, 1120; BLogośłáwię cię Pánno z twéy świętobliwości/ Z pokory/ z cnót obfitych *SiebRozmyśl* F2v, E4v; *KmitaSpit* A2v, C4v; Bog przez Izáiśzá [!] ták mowi: O kiedybyś był/ (ludzie moy) pilnował przykazánia mego/ byłby śie śtał pokoy twoy iáko rzeká (to ieśt obfity y nigdy niewítawáiący) *PowodPr* 27, 22, 50; *SkarKaz* 310a; Obfite żniwá y gumná Kuiáwkie/ Tám śię ściągáią w řzpiקרze Nieśzáwkie *KlonFlis* Gv, E2v; *SkorWinsz* A2v; *SapEpit* B; Są ieźcze y dziś wolne Rzeczy pośpolite/ Gdzie ná Wielmożny Senat dochody obfite. *KlonWor* 13.

W połączeniach szeregowych (5): A to pilnie śluchay w tey Ewányeliey s. iż to tobie wśzytko hoyną á obfitą á opływáiącą miarą będzie oddano [*mensuram bonam et confertam et coagitatam et supereffluentem Vulg Luc* 6/38]. *RejPos* 171v, 170v, 266v; á nie damy śie odśtráżyć żadnemi groźbámi álbo prześtráchy prześládownikow: kiedy śie nie śklániamy ku inźzey náuce/ [...] Ma tedy tákowe wytrwánie obfithy/ zbáwienny/ y niewymowny pożytek. *RejPosWstaw* [143³]; *CzechEp* 138.

W przeciwstawieniu: »krotki ... obfity« (1): O śczęścié/ iák obłudnie/ iáko řrogo z námi Idzieź? iák krotką radoś obfitemi łzámí Nágradzáł? *ZawJeft* 43.

W porównaniu (1): Dáléy żal niedopusćił/ y płácź znákomity Który iéy z oczu płynął/ iáko déścz obfity. *KochPam* 82.

W charakterystycznych połączeniach: obfite(-y, -a) błogosłáwieństwo (3), bojaźń boża, cnoty, cześć, dary (8), deszcz (6), dobra (2), dobroć, dobrodziejstwa, dochod (2), dostatek, dział, jałmużny, jedzenie, kochanie, korzyść, koszt, krew (6), kruszce (2), majętności, miłóść (3), myto, niemoc, obietnice (2),

odkupienie (4), odpusty, ofiary (4), ogień, pociecha (3), poćciwość, pokarm, pot (2), potępienie, potrzeby, pożytek (8), przestroga (2), przykład przyplódek, przyprawy, radości (3), rady, rozkoszy (4), rozum, sąd, skarb (2), sława, strumień, swoboda, szczęście, szczodroblliwość, trzody, uczynki, umocnienie, wesele, wody (3), złości (2), zmysły, znaki, zysk, żałość (2), żniwa.

Wyrażenia: »obfite bogactwa« [szyk 3:1] (4): Yáko Krezus [...] nychczyał nic wyęcey dbać yedno o te obfite bogáctwa/ w ktorzych fie kochał *GliczKsiąż Fv; BibRadz *6v*; *Luculentae divitiae*, *Okfite bogáctwá. Mącz 201a; RejAp 199.*

»hojność obfita« (1): Toćby też tákież ziemłcy wy Sálomonowie/ Ktorzy ni ocz nie dbacie/ iedno wizytko łobie/ Vczyćby fie też łłuzyc Rzeczypołpolitey/ Gdyż łtąd vżył Sálomon/ hojności obfitey. *RejZwierz 43v.*

»obfita (jest) łaska« [szyk 13:9] (22): *BierRaj 20v; MurzHist Fv [2 r.]; KromRozm II m2v*; A łpraw to wniem przez łwe dáry z łálki łwey obfitey/ By potym wczym więłtżem łłuzyl Rzeczypołpolitey. *GroicPorzRej C4*; Abowiemci włzythki rzeczy łą dla was/ áby łálká oná bárzo obfitha [*ut gratia abundans*]/ z dziełkowániem [!] wiela ich/ obfitłżá łię łtálá ku chwale Bozey. *BibRadz 2.Cor 4/15; RejPos 157v; RejPosWiecz² 92v; BiałKat 226*; Bo to pewna rzecz/ iż ku dołtápieniu obfitłzey łálki tey Swiętości/ bárzo to wiele pomaga/ ielliby chory swiętym Oleiem był pomázan *KuczKat 230; RejZwierc A4v, 266; WujJud 100; BudNT 2.Cor 9/8; KarnNap A3v; LatHar 354, 476*; áby obfitłżá łálká [*ut gratia uberiori JanPrzyw 9*] byli od nas obywałe Królełtwá poćiefzeni/ [...] obiecuiemy/ iż [...] dóbr dziełdzczyńnych nie bęđziemy brác *SarnStat 886, 66, 1039, 1059, 1188.*

»obfity łup« = *opimum spoliium Mącz [szyk 1:1] (2)*: Zacny narod Efráim zwalczył Amálechity/ Wzwał hołd zacny nád nimi y k temu łup obfity *LubPs hh; Mącz 265b.*

»obfite łzy (a. słzy)« [szyk 6:4] (10): *OpecŻyw 149v*; Przetoż ia płácze/ á oko moje wypułłcza łzy obfite [*deducent aquas*]: iż fie odemnie oddalił poćiefłyciel *Leop Thren 1/16; KlonŻal D4; ZawJeft 32, 43; GórnTroas 54; LatHar 109, 110*; wywiedź téż łzy obfite z łerc łudzi zátwardziáłych ku opłákaniu złości łwoich y włzytkiego swiátá *SiebRozmył E2v; GosłCast 74.*

»obfita miar(k)« [szyk 3:2] (5): A kiedy mi ták wierzy/ też go potka wiárá/ Abowiem tey obfita závždy ma być miárá. *RejZwierz 5; RejAp 150*; zá to włzytko com wam tu wymienił/ iellize fie ták záchowywác bęđzyecie/ iż wam bęđzye oddano á odmierzono miárą hoyną/ miárą obfitą/ á zewłzech łtron opływáiącą. *RejPos 170v, 171v; CzechEp 138.*

»obfite miłosierdzie« [szyk 5:1] (6): á łtarołc moia bęđzie powyłłzona w miłofierdziu obfitym [*in misericordia uberi*]. *WróbŻołt 91/11*; rzekł Dawid do Gad: [...] włłakołż iednák lepiej że wpádnę w rękę Páńłká (bo okwite łą miłofierdzia iego [*multae enim misericordiae eius sunt*]) niźli w ręce łudzkie. *Leop 2.Reg 24/14; RejPos 82; KarnNap C2v; LatHar 272, 627.*

»obfity owoc« = *fructus multus PolAnt, Vulg [szyk 2:2] (4)*: *BibRadz Dan 4/9[12]; HistRzym 50v*; Pátrzayże iż cie Pan łtworzyć raczył iáko piękne drzewo/ kthoremu dáł moc przyrođzenia iego/ áby łiebie wdzyęczny á obfity owoc podawáło *RejPos 204v; WujNT Ioann 15/2.*

»płacz (jest) obfity« (4): *MurzHist P2v; LubPs K3v*; IA płácze/ á žal zakryty/ Mnoży we mnie płacz obfity *KochSob 65*; Kto był kto twego zełcia z łiemie nie žalował? [...] Tákeż y łtan wáźnieyłzy [!] y gmin połpolity/ Albo dáli wdzychánia/ álbo płacz obfity *SzarzRyt D.*

»urodzaj obfity« [szyk 1:1] (2): *RejPs* 194; Było to Krolestwo/ [...] y w złoto á w srebro bárzo bogate, ktemu w bydło wżelákie/ y w obfity vrodzay winá [*et vini frugumque proventu fertilissimum*]/ y wżelákiego zboża. *ModrzBaz* 127v.

»zapłata (a. odpłata) obfita« [szyk 18:7] (25): *OpecŻyw* 42; *KromRozm I G*; *MurzNT Luc* 6/23; Tákże iellibyś godzyen Rzeczypospolitey/ Y tubyś wierz mi vzył zapłaty obfitey. *RejWiz* 81; *Leop Matth* 5/12; *RejPos* 24, 24v, 59v, 61 [2 r.], 61v [2 r.], 263, 263v; *RejZwierc* 141v; *WujJud* 108v, 234; *WujJudConf* 112; *RejPosWstaw* 42; *CzechRozm* 179v; A gdy to czynić będziecie/ wieczną zapłatę weźmiecie/ obfitą w Krolestwie moim *ArtKanc* P5; *KołakSzczęśl* B2v; Ráduyćie fię y welećie: ábowiem zaplátá wáłzá obfita ieft w niebiesiech [*merces vestra copiosa est*]. *WujNT Matth* 5/12 [*przekład tego samego tekstu KromRozm I G, Leop, RejPos* 263, *WujJud* 108v, *KołakSzczęśl* B2v, *SkarKaz* 633], *Luc* 6/23; *SkarKaz* 633.

Szeregi: »bogaty a (i) obfity« (2): Y dla tegoż ia Páweł klękam ná koláná ku oycu Páná náfzego Iezu Krytá/ [...] áby wam dał z bogátey á obfitey láłki fwoiey [*secundum divitatis gloriae sue Vulg Eph* 3/16] *RejPosWiecz²* 92v; *GostGospSieb* +4.

»hojny, (a, i) obfity« [szyk 10:5] (15): ráduyćie fie á kochayćie fie/ bowiem zápláthá wáłlá hoyna ieft á obfita [*merces vestra copiosa est*] w niebie *Leop Matth* 5/12; á będzie kádzic fiećiam fwoim/ iz przez nie obfithego zyłku/ y hoynego pożywienia dołtał [*incrassata est pars eius et cibus eius pinguior est*]. *BibRadz Hab* 1/16; *Mącz* 27a; Słuchayże pilnie słuchay iáka tho ma być obfitfza á hoynieyfza ípráwiedliwość twoiá [*nisi abundaverit iustitia vestra Vulg Matth* 5/20] niżli tych to zakonników/ ktorzy/ [...] tilko w ípráwach fwoich á w ípráwach zakonu íwego pokládáli wżytki nádzeie fwoie *RejPos* 179, 24v, 61, 61v, 157v [2 r.], 159 (10); *WujJud* 100; *CzechEp* 125. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»obfity a nierozmierzony« (1): Tu iuz Pan ípráwiedliwości potrzebuie/ ábychmy fie w wierze a w ítałości fwey wípráwiedliliwili iemu/ [...] Pan zá to obiecować raczy/ Iz zapláthá takiego obfitha á nie rozmierzona będzie ná niebie. *RejZwierc* 141v.

»niezmierny a (i) obfity« (2): chćieyćie fobie co náipilnley rozbierác/ iáko to ieft niezmierna Bofka miłość y obffita láłká iego *KarnNap* A3v; *LatHar* 208.

»obfity a osobliwy« (1): naydziełz duchownie one dwánáście gwiazd/ od Ianá S. opiánych/ ná koronie duchowney/ tey niebiełkiey Krolowey. [...] od Anyoła niefłycháne przedtym pozdrowieniem prześlawnym vraczenie: Ducha S. obfite á oobliwe sítápienie: á nákoniec Syná Bożego cudowne poczęćie *LatHar* 476.

»rozliczny i obfity« (1): przełożeni náfzy [...] Nániefli ná Koronę długow rozmáitych/ Onych opraw rozlicznych y dofyc obfitych. *RejZwierc* 248v.

»obfity i szczodroblivy« (1): O Wfzechmogący á wieczny BOże/ [...] rácz obfite/ y fzczodroblive miłóśierdzie twoie pokázác fluzebnicy twoiey/ Krolowey náfzey *LatHar* 627.

»wielki, (a, i) obfity« [szyk 6:1] (7): *OpecŻyw* 103v; *KwiatKsiąz* E2v; *RejAp* 150; Ktorego to vmyłłu dobrá/ im fá wíetfze/ im fá obfitfze/ tym fá lepłfze/ y pożytecznieyfze *GórnDworz* Ii; dáleko wíetfze y obfitfze [*uberiores multo et ampliores*] pożytki przychodzą z ípráwiedliwości/ niżli z woyny. *ModrzBaz* 137v; *LatHar* 577; *SkarKaz* 310b.

»obfity a zbytni« (1): Yakoż dzyecyęcyu zaż ma być on pokarm zdrowy/ kthory zmyełła z obfitą á zbythnią máteryą. *GliczKsiqż* D6.

Przen (12) : A kaźdemu fie więcz to nagradza łowito Kto łtałóćz zachowywa obfite tam myto *RejJóz* L7v; *BudNT Matth* 5/47.

Wyrażenia: »obfite bogactwo łaski« (1): áby okazał w przyśłych wiekách obfite bogáctwo łáski łwoiey [*abundantes divitias gratiae suae*]/ w dobrotliwości przeciwko nam w Chriftušie Iełušie. *WujNT Eph* 2/7.

»miłosierdzie obfite« (1): Náfyć nas owocem łwego Miłosierdzia obfitégo *KochPs* 137.

»obfita nagroda« (1): rzekł Pan do Abrámá [...] iaciem iełt y tarczą twoią/ y bárzo obfitą nagrodą twoią [*merces tua multa valde*]. *BibRadz Gen* 15/1.

»obfity owoc« [szyk 4:2] (6): Iaciem iełt maćica winná wyście latorośli/ kthory mięśzká wemnie a iá wnim/ teńci obfity owoc [*fructum multum*] przynośi *MurzNT Ioann* 15/5; *BibRadz* *6; *RejPos* 59v; *KuczbKat* 355; *CzechEp* 118; W tymći iełt wvielbion Oćiec moy: iżbyście obfity owoc [*fructum plurimum*] przynieśli/ y byli moimi vczniámi. *WujNT Ioann* 15/8 [*przekład tego samego tekstu RejPos, CzechEp*].

»obfity w sprawie« = *mogący wiele* (1): [Panie] Wielkiey rády á obfity włpráwie/ bo oczy twoie otworzone ná wżytki drogi łynow człowięczych *BudBib Ier* 32/19.

α. *O osobach* (9) : SZedł Pan Iezus ku miáftu niektoremu/ kthore było ták przezwane Naim/ á łzło połpołu z nim zwolennikow iego wiele/ y obfita thłufzcza ludu połpolitego. *RejPos* 220v; *KochMon* 25; Bog iuż dawno ziścił był tę obietnicę łwoię/ wedle łłowá łwego/ dawłzy Abráhámowi potomłtwo obfite/ y ziemię vrodzáyną *CzechRozm* 75v, 74v, 79; Y przyśtála rzełza obfita [*multa turba*] ku Pánu. *WujNT Act* 11/24, *Act* 11/26, s. 443.

Szereg: »wielki i obfity« (1): Obiecał Bog Abráhámowi [...] iż mu y potomłtwo dáć miał wielkie y obfite/ y onę ziemię w dziediczną y wieczną ośiádłość. *CzechRozm* 74v.

β. *O wypowiedzi* (3) : á pámiátkę wielmoźnoći y łprawiedliwoći twoich obfitemi łwoy mieli by włpominać *RejPs* 213v; A tákowa mowá o Pánie Kryłtušie/ ma być obfita/ miedzy wiernymi *KrowObr* 66; *CzechEp* 24.

a. *Hojny, szczodry* (2) : Dapsilis, Okwity/ Hojny. *Mącz* 78a.

okwity ku czemu (1): á do Páná Boga náłzego náwroćcie łię: Abowiem okwity iełt ku odpulzczeniu grzechow. *KołakSzczęśl* B4.

2. *Mający wiele, obfitujący w coś; płodny; okazały, wystawny; ferax Miech, Mącz. Calep, Cn; uber Vulg, HistAl, Calep, Cn; locuples Vulg, Modrz, Cn; affluens, copiosus Mącz, Cn; abundus Miech; pinguis PolAnt; magnus, opiparus, opulentus, profusus, redundans Mącz; felix, largus, opimus, perfluens Cn* (151) : łprawiedliwi ludzie [...] w pałaczach domu boga náłzego będą kwitnąć A ielzcze fie różmnożą włtharóci obfithey *WróbŻółt* 91/15; *RejPs* 54; Nie dofić iełt w obfitem żywocie Tu do czału mieśzkać a w kłopocie Bo pieśzczone ciało zgnie [!] w grobie Stroyze radzęć dobrą łlawę łobie *RejJóz* Q4; *LubPs* R3; Laiánie y krzywdy zniłzczáią maiętność/ á dom kthory bárzo obfity iełt/ będzie zniłzcżon pychą *Leop Eccli* 21/5; *Adipalis coena, Okfita á známienita wieczerza. Mącz* 3c; *Opiparus, Okfity/ Kofztowny/ Hojny/ S wielkim kofztunkiem nágotowány. Mącz* 265d, 64c, 131d,

140a, 201a, 266d, 502d; *GórnDworz* Aa5; *RejPos* 159v, 239, 325v; iáko mu [*Faraonowi*] to potym on Iozeph wyłożył/ iż będą ták fiedm lat obfitych w państwie twoim *RejZwierc* [203], 185, [203v], Bbbv; *StryjWjaz* A3v; Moy wiekuiſty pártérz mię paſie/ [...] Záwiódl mię w pałzé niepoſpolité/ Nádzdroie żywéy wody obfite. *KochPs* 32; Ale kogo gryźie mół zákryty/ Nie idzie mu w ímák obiad obfity *KochPieś* 3; Stół dziś ma być obfity: ſiedziéc w nocy trzebá/ Náléwác winá łczodrze: áż ſye gwiazdy z niebá Rozbieżá *PudłFr* 73; *Calep* 399b, 490b [2 r.], 1104a [2 r.]; TAK wielkie dobro/o wieczna Miłości Z ktorego płynie źródło twey lutości/ Ze wżytek narod/ y wiek ítąd obfity *GrabowSet* X2; ABY SIE WSZYSTKIM WOBEC dobrze działo, Król oko opátržnoſci ma miec: ále ielcze więcéy, áby ſkarb poſpolity okwitſzy był. *SarnStat* 333; *VotSzl* B3v, E4.

obfity czego (5): *FalZioł* V 50a; *BielKron* 461v; teráznieyſzy wiek dáleko obfiſzy ielſt niecnoty wſzelákiey/ niź on/ kthory chwałá ítárzy *GórnDworz* H8; *RejPos* 238v; *SkarŻyw* 388.

obfity w co (3): wony czálſy nád morzem wielkie á wżwierz obfite pułcže były *StryjKron* 72; *Calep* 97a, 809a.

obfity w czym (2): Copiosus in re cibaria, Okfity w potráwnych rzeczách/ Doſtátek kuchen máyácy. *Mqcz* 64c; Iáko Sternik naywięcey ma miec ná baczeniu łzczęſliwe żeglowanie/ [...] ták Sprawcá Rzeczypoſpolitey łzczęſliwe á ſpokoyne obywatelów ſwoich życie/ áby Rzeczypoſpolita moglá być ná wſzem sławna/ w bogáctwách obfita/ y wczciwych cnot pełna [*gloria ampla copiis locuples virtute honesta*] *ModrzBaz* 23.

W przeciwstawieniu: »obfity ... niedostateczny« (1): ále iż niepożyteczna była ich [*Macedonów*] ziemia/ y krolowi nie przyiemna/ wżgárdzili iá Indowie/ ábowie^m wſzelki mądry/ więcey rzeczy obfitych nizli niedoſtátecznych požáda [*magis largissima quam stricta desiderat*] *HistAl* G7v.

W porównaniach (3): Zoná twa práwye yák winna máćicá obfita/ W domu twoim á w ípráwách ſwych będziey známyenita [*Uxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tuae Vulg Ps 127/3*] *LubPs* cc6v [*przekład tego samego tekstu RejPos*]; *RejAp* 133; *RejPos* 42v.

W charakterystycznych połączeniach: *obfity(-a, -e) dział, gody, imienie, kraj, krolestwo* (2), *lata* (3), *majętność, obiad pałace, państwo, sad, skarb, spiżarnia, starość, stoł* (2), *wieczera, wiek, zdroj(e)* (2), *żywot; kolery obfity, (nie)cnoty* (2), *perł, radości; obfity w bydło, w ryby, w żwierz, w bogactwach obfity*.

Wyrażenie: »na wszem obfity« (2): Tyś yeſt Bog miłofyerdzya ná wſzem obfitego/ Ktory wyecznye kroluyelſz bez końcá żadnego. *LubPs* O5; Bo on doſtátek y ná wſzem obfity dział/ ktory był od oycá ſwoiego dla ſwey woley pobráł [*syn marnotrawny*] [...] iáchał w dálekie kráiny/ y tázme roſtrwanil [!] wżytkę máiętność ſwą *WerGość* 221.

Szeregi: »wielki i (a) obfity« (2): Abowiem wiele ich o tym tylko myſlá/ [...] áby wielkie y obfite imienie zoſtáwili dziecióm/ ktorych nieupominaią ku nabożeńſtwu *KuczbKat* 310; *StryjKron* 72.

»żyzny i obfity« (1): Pan ziemi raczy błogoſłáwić: á tá Przynieſie żyzné/ y obfite látá *KochPs* 128.

Przen (5) : O Sudnyo [!] oplwyta wyecznego myłofyerdzya vdzyel ſwey lałky oplwytey wſítkym wyernim duſſam *BierRaj* 20v; *RejPs* 220v; *RejPos* 30v; Pátrzcie iákie ielſt [*królestwo niebieskie*] / iáko wieczne/ mocne/ okwite/ pełne roſkoſzy y doſtátku/ y ſkárbow/ y weſela. *SkarKaz* 245a.

a) *O uczynkach ludzkich* [możliwa także interpretacja „obfity w łasce”] (1) : Ku czci fwey Oycze łałkawy/ rącz obracać nálze fprawy y włafne, Y poľpolite/ niech zawníże będą obfite/ w łálce twoiey pomnozenie/ boś ty nálze wfpomozenie. *ArtKanc* T5v.

a. *O ziemiach, krainach; bonus PolAnt* (64) : *MiechGlab* 59; Pan bog rżądzi mną bez wízelkie⁸⁰ niedořatku [...] A na miełtczu obkwitych pałtwisk [*in loco pascuea*] pořtawił mie. *WróbŻołt* 22/2; á lud fwoy wywiođł przez niewiádomo pułłcze áż ná ziemie obfite *RejPs* 203, 114v, 162; *RejJóz* M2v, N4v; *HistAl* G8; *BibRadz Ez* 34/14; Alexánder z Indyey iáđąc/ thám w niey chćiał głową mieřkác widząc ziemię obfiřą. *BielKron* 264, 278, 285, 289v, 293, 297v (9); *Mącz* 122a; *RejZwierc* 241v, 247v; *BudBib Tob* 14/6; Zá twym dozorem wilgořci dořćáie Obfiřey ziemi ná iey vrodzćáie *KochPs* 93, 87, 106, 167; [*Jenamin*] ten ořiađł tę kráinę w Egipcie/ ktorą Cirenenřką zowieimy/ [...] á tá Kráiná w Egipřkim páńřtwie ieřł naobfiřća *StryjKron* 11; *Calep* 414a; *GostGospSieb* +4; *GrochKal* 19; Podáy mi zá włafnořć/ fłowo vřt twych Pánie/ Zá obfite włořci/ niech wola twa řćanie. *GrabowSet* Cv; *VotSzl* B3; *KlonWor* 13, 21.

obfity czego (3): ořřzegay ábyř nic zápomniál Páná twego/ ktorý cię wywiođł z niewoley Egipřkiej do zyemie obfiřey wřzyřkiego/ gđzyeř nie řiał áni řzczepił. *BielKron* 44, 45, 286.

obfity w co (8): Do ktorego Kánchietu Alonfus puřcił řie/ [...] tá Kráiná obfiřa ieřłh we złoto/ w ptaki/ w báwełnę/ ma miernořć powietrza/ lud dobry *BielKron* 444, 8v, 55, 293v, 385, 433, 455v; Ziemiá tá [*o Inflantach*] w mocne y wielkie miářćá/ y zamki/ w bogate porty ieřł oquita. *BiałKaz* K3.

obfity w czym (6): Ziemia teź Ruřka nad wřzyřkę zyznořć řwą/ ieřł obkwita w miedzie y w piciu z niego wćzynionym. *MiechGlab* 78, 77; *BielKron* 291v. Cf »we wřzyřkim (a. we wřřem) obfity«.

W poľczeniach szeregowych (6): [*Hiszpania*] Ieřł ze wřzyřkim dořćářkiem/ obfiřa y vrodzćayna/ złotá/ řrebrá/ řzat/ drogiego kámienia w łobie dořć maíác. *BielKron* 278, 291v, 455v; Górá páńřka ieřł górá rodna/ y obfiřa/ Górá niedořćapiona/ górá známienita. *KochPs* 97; *SkarŻyw* 500; *GrabowSet* E2v:

Wyrażenie: »we wřzyřkim (a. we wřřem), na wřzyřkim, wřzyřkiego obfity« (3:1:1): od tych czářów iáko Ceřárřtwo w ten dom weřzół/ ziemiá [*rakuska*] ná wřzyřkim řřtháłá řie ozdobnieyřa y obfiřća *BielKron* 289v; Infułá Gotłandyey ná przeciřwko Gottiey ná morzu ma mil ořmnařćie ná dłużą/ we wřzyřkim obfiřa/ dla tego ią zową mářką Szweciey. *BielKron* 293, 44, 286v, 291v.

Szeregi: »dobry i obfity« (1): [*w królestwie aretańskim*] Ziemiá dobra y obfiřa / zboża dořć ma *BielKron* 281. [*Ponadto w poľczeniu szeregowym 1 r.*]

»okfity i dostatkami opływający« (1): Olgerd zář w Liřlanćiech/ á Kieyřtut w Prufiech Kráinách okwitych/ y wřzyřćkimi dořćářćkami opływáiących łobie wolno tym czářřem buiáli *StryjKron* 432.

»obfity, płynący miodem i mlekiem« (1): [*mówią ksiąźęta izraelscy*] Zyemiá thá do ktoreieřćie ná řłáli/ obfiřa ieřł płynąca miodem y mlekiem *BielKron* 40v. [*Ponadto w poľczeniu szeregowym 1 r.*]

»płodny i obkwity« (2): Sarmatia Europřka była płođnieyřa, obkwitřa y ciepleyřzego powietrza *MiechGlab* 53, 77.

»obfity i rozkoszny« (1): W tym theź Dámářćku była Iudea zyemiá Zydowřká od Ieruzálem cźterzy dni chodu/ ziemiá obfiřa y rořkořřna prawie pořřzod řwiářćá. *BielKron* 3.

»znamienity a wszechnaobfitszy« (1): Myśliłem mowę polką ij xięgi polkie moym nakładem wybiyć [...] á wllákoż yá zięt chćiwością a śwyebodnoścya źiemye tey polkiety známienitey á wllfechnaobfitłley/ tymem wyętlłą chćiwóźć myał. *March*¹ *Wiet Av.* [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

»żyzny a obfity« (1): Nowa Hibernia iest wysep ná morzu między Anglią y Hiłzpánią/ [...] Ziemiá żyzna á známienice obfita *BielKron* 277.

b. O osobach (16) : *RejWiz* 71; *Redundans homo*, Okwity/ bogaty człowiek. *Mącz* 502d; *SienLek* 12v; Potym mu [*Dawidowi*] Prorok [*Nathan*] powiedział/ iżeś ty to iest ten obfity człowiek [*Tu es ille vir Vulg 2.Reg 12/7*]/ któryś wziął owieczkę niewinnemu Vrialzowi/ [...] to iest włafną żonę iego *RejZwierc* 204v, 204v.

obfity czym (2): Was lepak Pan niech pomnoży y obfitemi wczyni miłością [*abundare faciat charitate*] iednego ku drugiemu *BudNT 1.Thess 3/12*; *WujNT 1.Thess 3/12*.

obfity w czym (1): Mária była wśelákimi cnotami ozdobiona. Łáfki pełna. Luk: 1. 28. [...] W nádziei obfita, Ian 2. 5. *WujNT Zzzzz4v*.

W przeciwstawieniu: »łaczny ... obfity« (1): Włzyfcy ci co przed tym ták byli łącznymi/ Teraz w obfitoćciách łą iuz obfitymi *LubPs hh2*.

Wyrażenia: »w obfitościach obfity« (1): *LubPs hh2 cf W przeciwstawieniu*.

»na wszystkim, we wszem obfity« [*szyk 1:1*] (1:1): Ano widzę iákies gofcie/ A tu do nas iádą profcie/ A mużą być známienici/ Bo ná włzytkim łą obfici. *BielKom* G6; Nieprzyiaciele/ głowy pilnowáli/ A obfitzymi we wżem fię sftawáli *GrabowSet* P2.

α. O Bogu i Duchu Świątym [w czym] (5) : Bog który yeft obfity w miłofierdzyu swoim/ Ten sam poydzye przedemną będąc wodzem moim *LubPs* O4v, ddv; Y wołał: Iehowá/ Iehowá/ Bog Miłofierny y Miłościwy długo czekáiący/ y obfity włáfce y wprawdzie [*multus misericordia et veritate*]. *BudBib Ex 34/6*; Oycze Święty włtyłz z Niebá/ ześlifz go nam z miłości od siebie. Duchá Świętego/ w dárzech BOłkich obfitego *ArtKanc* H17v, H17v.

c. O zasobach mowy i tekstów (14) : Krolu Alexandrze/ obfitzeby chwały [*uberiores laudes*] o thobie pińany być mogły nizli wczynił Homerus y o tych którzy miáło zburzyli Troiáńskie *HistAl* Dv; *KromRozm III* A5; Mąż then co yeft yęzyká obfithego/ Nye ma ná zyemi myełkányia pewnego *LubPs ee2v*; proźę Páná Bogá/ o przedłużenie żywota/ ábym záczeńthéy rzeczy dokonác mógł/ ku rozmnożeniu chwały iego/ przez dowcip ludzki / ktoremuch pomoc wymyślił/ przez wydanie Dictionarzá obfitęgo *SienLek* 196, a3, 125, 196; te dwie mowie [*lacina i greka*]/ łą y piękne/ y obfite/ y dawne *GórnDworz* F7, F5 [2 r.], F7v; A Iudá y Sylá będąc teź łami proroki/ rzeczą obfitą [*verbo plurimo*] počiefzyli bráćią y zmocnili. *BudNT Act 15/32*.

obfity czym (1): zá krolow Rzymłkich nie byłá w thákiety wadze Rzymłka mowa [...] iż y vbogie było ielzczę páństwu/ y nie wczinili go [*języka*] byli ielzczę Rzymianie pińaniem poważnych rzeczy obfitym. *GórnDworz* F7v.

Szereg: »obfity i gruntowny« (1): Ná co [*na świadectwa starego przymierza*] ácz gotowa iest y obfita y gruntowna/ y z łamych X. K. oycow/ odpowiedź *CzechEp* 31.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (1) : *Opimus* [...] *Et Metaph.* Bogaty/ Okfity. *Mącz* 265b.

Synonimy: 1. bogaty, duży, liczny, mnogi, wielki, znaczny; 2. bogaty, dostatni, majątny, płodny, urodzajny, wystawny.

Cf OBFITNY

AS